

LAMRe

Library, Archive and Museum Research Journal

Büyüyen Akademik Veri İçin Keşif Araçları: Piri Keşif

Discovery Tools For Growing Academic Data: Piri Keşif

Ahmet Anıl MÜNGEN*

Öz: Bilginin aktarımındaki en önemli yöntem olan yazılı metin üretmek ve yayımlamak yüzyıllardır devam eden bir uygulamadır. İnternet dünyası ve bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişmesi ile birlikte bilgi üretimi hiç olmadığı kadar artmıştır. Crossref verilerine göre günümüzde 118 milyon dan fazla akademik yayının DOI kaydı mevcuttur. Tüm bu yayınlar içerisinde arama yapmak çok zaman ve detaylı çalışma gerektiren bir süreçtir. Arama süreçlerini kolaylaştırmak için şimdiye kadar geliştirilen keşif aracı ürünleri ise kolay kullanım, Türkçe veri ve tez arama gibi birçok problem ile birlikte gelir. Bu çalışma yerli ve milli bir keşif aracının gerekliliğini göstermiş ve PİRİ Keşif aracının önemli bazı özelliklerden bahsedilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Akademik Arama Araçları, Keşif Aracı, Akademik Yayınlar, Piri Keşif

Abstract: Producing and publishing written texts, which is the most important method of transferring knowledge, is a practice that has been going on for centuries. With the development of the internet world and information and communication technologies, information production has increased more than ever. According to Crossref data, more than 118 million academic publications have DOI records today. Searching among all these publications is a process that requires a lot of time and detailed study. The discovery tool products developed until now to facilitate the search processes come with many problems such as easy use, Turkish data and thesis search. This study showed the necessity of a local and national reconnaissance vehicle and some important features of the PIRI Discovery vehicle were mentioned.

Keywords: Academic Search Tools, Discovery Tool, Academic Publications, Piri Discovery

Ahmet Anıl MÜNGEN: Dr. Öğretim Üyesi, Ostim Teknik Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Bilgisayar Mühendisliği, Ankara, Türkiye
Email: amungen@gmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-5691-6507>

Bildirimler:
Sorumlu Yazar*

Geliş/Received: 09.10.2020
Düzeltilme/Correction: 15.10.2020
Kabul/Accepted: 16.10.2020

Giriş

Akademik bilginin aktarımında ve bilim tarihine not düşülmesindeki en önemli yol akademik yayın hazırlamaktır. Yüzyıllardır bilim insanları akademik yayınlar hazırlamış ve bunları kütüphaneler aracılığı ile insanlara sunmuşlardır. Hazırlanan akademik yayınlar sadece bilimi geliştirmekle kalmamış günlük hayatta kullandığımız teknolojik araçları ve uygulanan sağlık protokolleri başta olmak üzere hayatımızın her alanındaki gelişmelere öncü olmuştur.

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelere koşut akademik yayın formları değişime uğramıştır. Makale, kitap gibi temel yayınların yanı sıra görsel ve işitsel materyaller de akademik camiada sıkça kullanılmaya başlanmıştır. Hatta görsel ve işitsel materyaller atıf bile almaktadır. Gerek dünyada gerekse Türkiye’de akademik yayın her geçen gün artmaktadır. Akademik yayınların sayıları ile ilgili bilinen en geniş kaynak olan Crossref’e göre 118 milyon akademik dokümana kayıt açılmıştır ve Crossref verilerine göre 2017 yılında 9.698.151 yayına, 2018 de 9.874.117 yayına ve 2019’da 11.118.461 yayına DOI alınmıştır (Crossref.Org : : Crossref Stats, n.d.).

ANKOS Üniversite ve araştırma kütüphaneleri için e-bilgi kaynağına erişimlerini kolaylaştırmak ve ekonomik fayda sağlamak için kütüphaneler ile ortak çalışma yürüten bir konsorsiyumdur. Bugün 66 akademik veri tabanı ANKOS bünyesinde. Türkiye’de ise piyasaya sunulan akademik veri tabanı sayısının 100 olduğu tahmin edilmektedir (ANKOS | Database Subscriptions, n.d.). Sürekli artan ve farklı formatlarda sunulan bilgiye erişim her geçen gün biraz daha güçleşmektedir. Bir araştırmacının artan bilgi karşısında gereksinim duyduğu bilgiye erişmesi emek yoğun bir iş gerekmektedir.

İnsanlık tarihinde yoğunluk, fazlalık veya talepten oluşan her soruna yine bilimin ışığında yeni teknolojik ürünler çözüm olmuştur. Akademik kaynaklar ve kütüphaneler içinde büyük bir dijital dönüşüm yıllar önce başladı ve Çin (Chunmeng et al., 2019), Almanya (Indrak & Pokorna, 2020) ve ek Cumhuriyeti (Bond et al., 2018) gibi ülkelerde başarı ile devam etmektedir. Her gün güncellenen veri kaynaklarında arama yapacak araçlar üretme ihtiyacı da dijital donüşmun ikinci nesil ihtiyaçlarından biri görülebilir.

Artan veri ile ilgili 18. ve 19. Yüzyılda farklı dizinleme ve indeksleme yöntemleri nerilmişt ve kullanılıyordu. 20. Yüzyıldan itibaren akademik yayın sayısı milyonlar ile ifade edilmeye başlandığı andan itibaren geleneksel dizin ve indekslerde arama işlemleri zorlaşmaya başlamıştır. Geleneksel olarak kabul gören araştırmacının kendi araştırma alanı ile ilgili yayınların tamamı toplama hali artan ve dijitalleşen veri miktarı ile imknsız bir hal almıştır.

Arama motorları ilerleyen bilimsel bilgi ve teknoloji sayesinde 1990'ların başından itibaren kullanıma sunulmuş önemli bir teknolojik ilerlemedir. Arama motorları aracılığı ile arama kelimesine uygun sonuçlar listelenmektedir. Her geçen yıl yapılan iyileştirmeler ile arama kelimesinin nerede ve ne kadar sıklıkla geçtiği ile birlikte arama kelimesinin metindeki kelimeye ne kadar benzediği gibi özellikler ile aramanın başarısı ve kalitesi arttırılmıştır. Günümüzde modern arama motorları kullanıcılara aradıklarını bulma konusunda kullanıcıların ihtiyacını ciddi anlamda gidermektedir.

Akademik yayınların sayısının ve çeşitliliğinin artması akademik bir arama motorunun oluşması için gerekli nedenleri sağlamıştır. Günümüzde hem ücretsiz olarak sunulan hem de bir kurumsal abonelik karşılığında hizmet veren farklı akademik arama motorları vardır. Ücretsiz olarak sunulan akademik arama motorları internette yer alan tüm akademik kaynakları kapsamayı amaçlayan buna karşın lisanslı kaynaklar için belli bir arama/filtreleme oluşturmayan veya basılı kütüphane kaynaklarını taramayan araçlardır. Genel kullanıma uygun olsalar bile hem kapsamındaki belirsizlik hem filtreleme gibi özelliklerindeki eksiklikten dolayı tüm araştırmacılar tarafından birincil arama kaynağı olarak kabul edilmez.

1. Piri Keşif

Kütüphaneciler ile yapılan görüş çalışmasında kurumsal abonelik ile çalışan arama motorları/keşif araçları ile ilgili fikirleri sorulmuş ve alttaki çıkarımlar yapılmıştır:

Kurumsal abonelik ile çalışan arama motorlarında ise arama motoru firmasının entegre olduğu veri tabanları arasında arama yapmaktadır. Kurumsal abonelik gerektiren arama motorları açık erişim yayınlar konusunda zayıf, yayınları anahtar kelimeye göre sıralama konusunda taraflı ve kolay kullanım yönünden ise yetersiz bulunmuştur. Bilinen kurumsal abonelik ile çalışan akademik arama motorlarından hiçbiri kurumlar arası etkileşimi desteklemekte ve kullanıcılar için ortak bir çalışma havuzu da sunmamaktadır. Yine bilinen kurumsal abonelik ile çalışan akademik arama motorları YÖKTez gibi önemli bir Türkçe tez kaynağını ve seçkin Türkçe yayınları kapsamak konusunda yıllardır var olan bir sorunu çözememişlerdir.

Tüm bu eksikliklere bakıldığında akademik arama motorları alanında aşağıdaki eksikleri giderecek yerli ve milli bir akademik arama motorunun/keşif aracının varlığı araştırmacılar ve kütüphaneciler tarafından ilgi ile karşılanacaktır (Yurtseven, 2018).

- Kolay arama ara yüzü ile kullanıcıların ilgisini çekecek,
- Düzenli e-mail ile yeni yayınları araştırmaya teşvik edecek,
- Daha geniş açık erişim yayın havuzu kullanacak,
- Daha fazla Türkçe yayın kapsayacak,
- Türkçe dili için yapılan aramalardaki arama kalitesini arttıracak,
- Kütüphane yetkililerinin ayarları yapmasını kolaylaştıracak,
- Tez Arama ve Video Arama gibi değişen veri tiplerinde arama yapacak.

Son yıllarda Türkiye merkezli akademik veri tabanı ve akademik arama çözümleri konusunda gösterilen büyük ilerleme keşif araçları konusunda gösterilmesi beklenmektedir. Türkçe için özel bir kurguya sahip bir PİRİ Keşif Aracı (*Hakkımızda | Piri Keşif Aracı*, n.d.) gibi yerli ve milli kurumsal akademik arama motorlarının bu özelliklere ve daha fazlasına sahip olacağını ve sektörde iyi bir yer edineceğini umuyorum.

Sonuç

Piri Keşif'in incelenmesi sonucunda elde edilen özellikler şunlardır:

- ✓ Piri Keşif her ne kadar yerli bir yazılım olsa da, hem ulusal hem de uluslararası dizinlerde taranan eserleri tarayan bir sistemdir.
- ✓ Piri Keşif Aracı, YÖK Ulusal Tez Merkezi ile birlikte binlerce yabancı üniversite de yayınlanmış yüksek lisans ve doktora tezlerini kapsar. Sadece tez arayabileceğiniz bir ekran sayesinde arama kelimesi ile bağlantılı tezlere kolayca ulaşabilirsiniz. Piri, her geçen gün popülerliği artan video veri tabanlarını kapsayan tek keşif aracıdır.
- ✓ Piri'de üniversite bünyesinde yapılan eserlerde taranmaktadır. Bu açıdan Akademik Kurumsal Arşivlere de destek olmaktadır. İleri aşamalarda bu yönünü geliştirmesi önerilebilir.
- ✓ Piri Keşif, yerel bir firma olan Sobiad/Asos firmasının ürünüdür. Ülkemizin ekonomik durumu ve genel siyasi durumundan dolayı yerel firmaların desteklenmesi önemlidir.
- ✓ Piri Keşif tarama motorunun diğer ülkelerde bulunan yabancı veritabanlarını da taraması önerilmektedir.

Kaynakça

- ANKOS | Database Subscriptions. (n.d.). Retrieved September 22, 2020, from <http://online.ankos.org.tr/raporlar/vts.php?donem=2020>
- Bond, M., Marín, V. I., Dolch, C., Bedenlier, S., & Zawacki-Richter, O. (2018). Digital transformation in German higher education: student and teacher perceptions and usage of digital media. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 15(1), 1–20. <https://doi.org/10.1186/s41239-018-0130-1>
- Chunmeng, W., Jinzhu, C., & Feiyun, Z. (2019, August 1). Research on technology empowerment in digital transformation of library in information age. *CITS 2019 - Proceeding of the 2019 International Conference on Computer, Information and Telecommunication Systems*. <https://doi.org/10.1109/CITS.2019.8862115>
- crossref.org :: crossref stats. (n.d.). Retrieved September 22, 2020, from <https://www.crossref.org/06members/53status.html>
- Hakkımızda | Piri Keşif Aracı. (n.d.). Retrieved September 22, 2020, from <http://piri.asosegitim.com/index.jsp?modul=aboutus>
- Indrak, M., & Pokorna, L. (2020). Analysis of digital transformation of services in a research library. *Global Knowledge, Memory and Communication*. <https://doi.org/10.1108/GKMC-09-2019-0118>
- Yurtseven, M. (2018). *Kamu Kaynaklarının Tasarruf Tedbirlerine İlişkin Bir Öneri: ULUSAL KEŞİF ARACI. ADIM ADIM İHALE REHBERİ*. <https://ihalekutuphane.com/2018/11/21/kamu-kaynaklarinin-tasarruf-tedbirlerine-iliskin-bir-oneri-ulusal-kesif-araci>